

Vorbereitung post 1

Werken voor hei en ven

Groep 4-5

Welkom bij IVN Valkenswaard-Waalre

Dit is de digitale voorbereiding op post 1:

Werken voor hei en ven, voor groep 4 en 5.

Inhoud:

- Algemeen
- Verhaal
- Spel
- Werkblad
- Opruimen

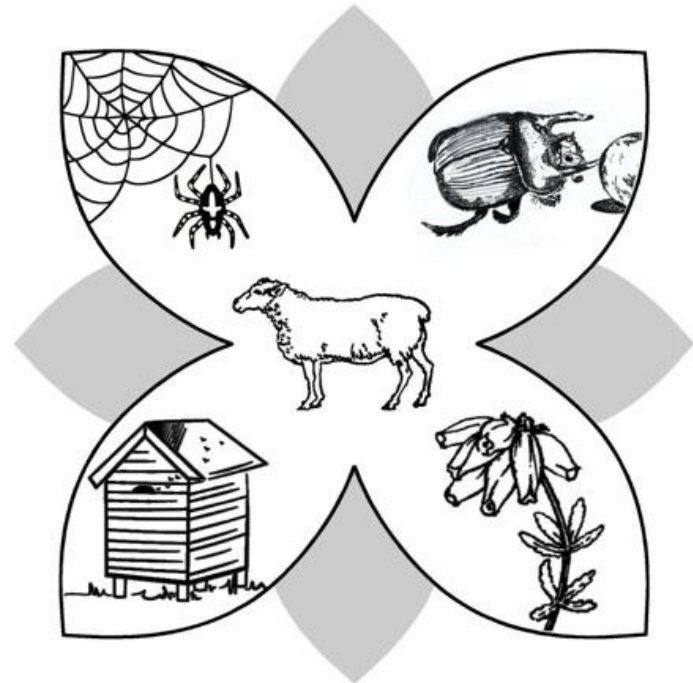
Algemeen

- Voor post 1 is een tafel nodig om het spel aan te spelen. Zorg voor voldoende stoelen voor de kinderen en voor jezelf.

- In het werkboek dat op de post ligt vind je achter het tabblad 'Groep 4-5' op papier alle informatie over deze post.
- Neem voor het verhaal niet meer dan 10 minuten en de rest van de tijd voor het spel.
- Het werkblad voor groep (3-)4-5 kan op school worden gemaakt, dit hoeft niet op de post.

Kom kijken op de hei

WERKBOEK POST 1:
WERKEN VOOR HEI EN VEN

Verhaal

Wat willen we de kinderen op deze post duidelijk maken?

- De hei is geen 'echte' natuur. Ongeveer 100 jaar geleden was de hei onderdeel van het landbouwsysteem.
- Vroeger was er veel hei in onze streken, omdat er veel schapen gehouden werden die op de hei moesten grazen. De schapen werden voornamelijk gehouden voor de mest.
- Er is nu veel minder hei. Landbouwgrond, bos en steden/dorpen zijn ervoor in de plaats gekomen.
- Vennen op de hei zijn vaak ontstaan in de laatste ijstijd.
- We kunnen hei en ven alleen behouden wanneer we ervoor werken. Als je er niets aan doet, wordt het uiteindelijk bos.

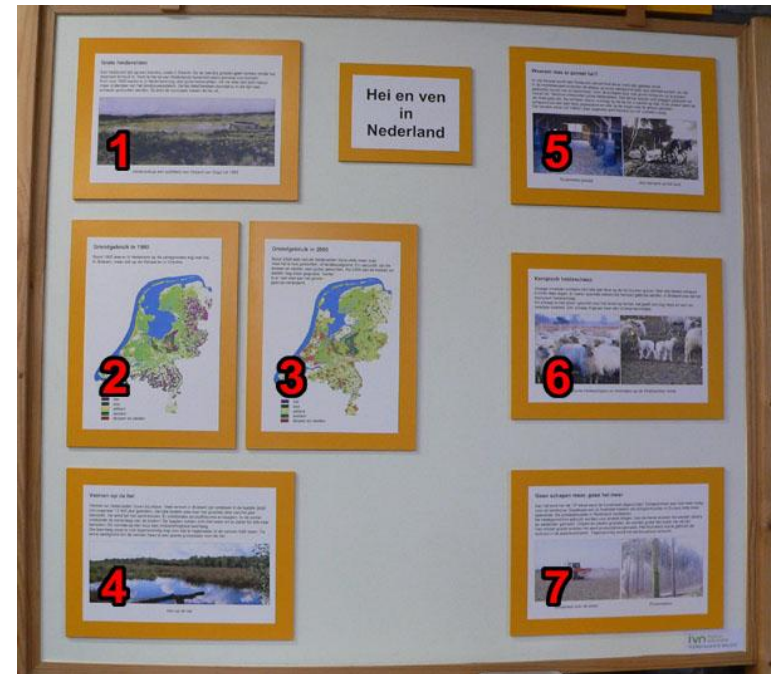
Voor groep 4 kun je enkele onderdelen weglaten: grondgebruik in Nederland en het ontstaan van de vennen.

Linkerbord: Hei en ven in Nederland

Lees de teksten van het bord voor of gebruik eigen woorden.

Volgorde 1 t/m 7:

1. Iets meer dan een eeuw geleden waren er in Brabant nog veel grote heidevelden. Dit was graasgrond voor de schapen.
2. Vergelijk de kaart van Nederland rond 1900 ...
3. met de kaart rond 2000: er is bijna geen heide meer over.
4. Op de heide vind je ook vennen die vaak ontstaan zijn in de laatste ijstijd.
5. Heide hoorde bij het landbouwsysteem. Heideplaggen en mest van de schapen die op de heide graasden waren nodig om de akkers vruchtbaar te houden.

6. Er waren speciale schapenrassen die het hele jaar door op de hei konden grazen, zoals het Kempisch heideschaap.

Schapenwol

Op de post staat een doosje met wol van het Kempisch heideschaap. Haal het deksel eraf om de kinderen te laten voelen en ruiken aan de wol. S.v.p. de wol niet uit het doosje halen. Doe telkens het deksel weer op de doos, de wol ruikt nogal sterk.

7. Toen de kunstmest was uitgevonden waren schaapskuddes niet meer nodig. Ook de wol bracht veel minder op dan tevoren, de kuddes werden opgedoekt. De hei zelf ging op de schop. De beste grond werd akker of weiland, andere stukken werden bos. Steden en dorpen werden steeds groter ten koste van de hei.

Voor groep 4 kun je bordjes nr. 2, 3 en 4 uit het verhaal weglaten.

Rechterbord: Hei en ven beheren

Lees de teksten van het bord voor of gebruik eigen woorden.

Volgorde 1 t/m 7:

1. Hei en ven zijn bijzondere biotopen waarin planten en dieren voorkomen die op andere plekken (bijna) niet voorkomen. Daarom moeten we hei en ven behouden.
2. Veel mensen wandelen of fietsen graag over de hei en langs vennen, ook voor recreatie is hei belangrijk.
3. Hei blijft alleen bestaan als we ervoor werken, anders wordt het bos.

3. t/m 6. Methodes om de hei te beheren zijn bijvoorbeeld maaien, branden, opslag verwijderen, laten begrazen (door schapen, runderen, pony's of geiten) en plaggen.

7. Vennen worden daarnaast soms uitgeschraapt.

Heideplag

Op de tafel bij het raam staat een heideplag. De plag is dikker dan de meeste mensen verwachten!

Laat de kinderen goed naar de plag kijken en dan mee bedenken wat er met plaggen allemaal wordt weggehaald.

Bijvoorbeeld:

- heideplanten
- andere planten zoals mos, gras
- dode blaadjes, twijgen enz.
- kleine diertjes zoals insecten (levend en dood)
- humus
- zand

Spel

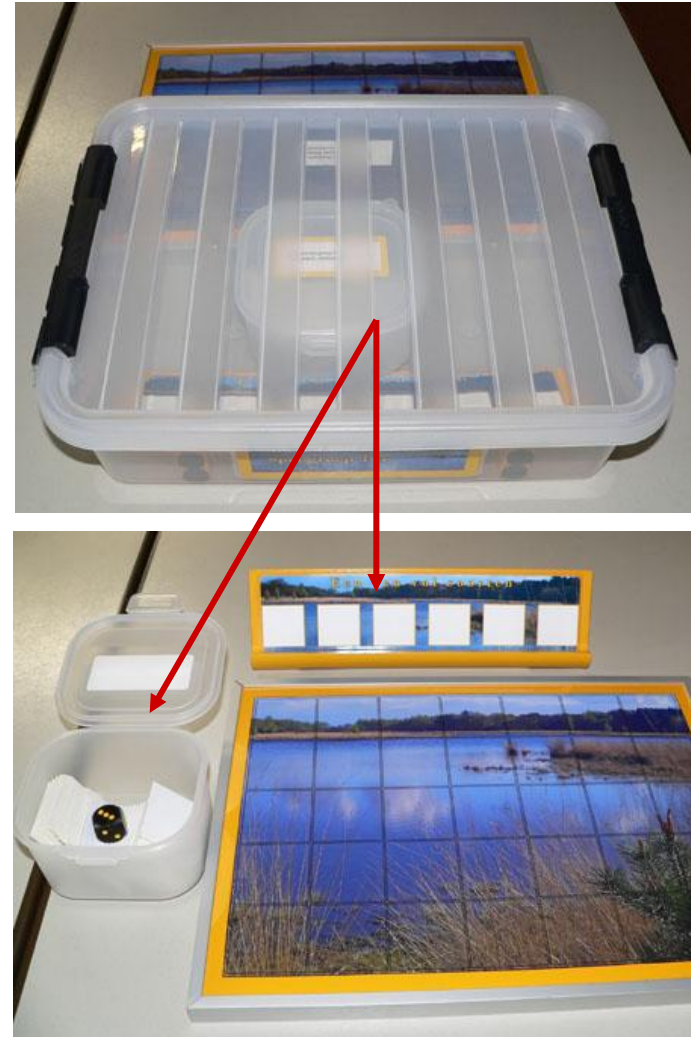
Voor de groepen 4 en 5 wordt het spel 'Werken voor het ven' gebruikt.

Materiaal:

- spelbord
- doos met daarin:
 - doosje met 35 speltegels en een dobbelsteen
 - verzamelplank

Op 6 van de speltegels staan bijzondere planten en dieren die rond een ven kunnen voorkomen.

Op de andere speltegels staan berkjes of dennetjes, die makkelijk bij het ven ontkiemen.

Begin

- Leg de speltegels met de witte kant naar boven op tafel, en meng ze.
- Leg de tegels daarna in een 7x5 raster op het spelbord.
- Vertel:

om de vennen op de hei te behouden, moet veel werk verricht worden. Bijvoorbeeld

berkjes en dennetjes schieten makkelijk op langs de rand van het ven. Zo groeit het ven langzaam dicht. Vrijwilligers helpen mee om de vennen te behouden. Ze halen de jonge boompjes weg. In dit spel willen we samen het ven openhouden zodat bijzondere planten en dieren er kunnen blijven leven. Er zitten 3 bijzondere planten en 3 bijzondere dieren in het spel. Als het ven helemaal vrij gemaakt is en alle bijzondere planten en dieren op de verzamelplank staan, hebben we als groep het spel gewonnen!

Spelverloop

- Kies een kind uit dat mag beginnen. Dit kind mag één tegel om draaien.
- Is het een den of berk? Dan blijft de tegel open op het spelbord liggen.
- Is het een bijzondere plant- of diersoort? Lees dan voor, welke opdracht erbij hoort (zie p. 56-58 van het werkboek).

- Als de opdracht goed uitgevoerd wordt, mag de tegel naar de verzamelplank. Zo niet dan blijft de tegel open op het bord liggen.
- Daarna is met de klok mee, het volgende kind aan de beurt.
- Bij volgende beurten geldt: als er een open tegel met een bijzondere plant- of diersoort op het bord ligt, wordt de opdracht daarvoor uitgevoerd of afgemaakt.
- Ligt er geen bijzondere plant- of diersoort open, dan mag de speler die aan de beurt is één tegel omdraaien. Daarna hetzelfde als boven.

Voorbeeld opdracht

Zonnedauw

Op vochtige plaatsen op de hei, bijvoorbeeld langs de rand van een ven, kan zonnedauw groeien. Het is maar een klein plantje, je kijkt er makkelijk overheen.

Gooi met de dobbelsteen zo laag mogelijk.

Als je 1 of 2 gooit, mag de zonnedauw naar de verzamelplank.

Einde

- Als alle 6 bijzondere planten en dieren gevonden zijn, en de opdrachten die erbij horen gedaan zijn, hebben we als groep voor een mooi heideven gezorgd.
- Zijn er nog dichte of open tegels op het spelbord over? Ga dan met het spel door om ook de laatste boompjes uit het ven te halen.
- Degene die aan de beurt is, draait een dichte tegel om (zolang er nog dichte tegels op het bord liggen).
- Daarna wordt de dobbelsteen gegooid.
Bij 1, 2 of 3 mogen er twee dennetjes worden weggehaald.
Bij 4, 5 of 6 mogen er twee berkjes worden weggehaald.
- Bij dit spel is er geen echte winnaar. Winnaar is de natuur!

Werkblad groep (3-)4-5

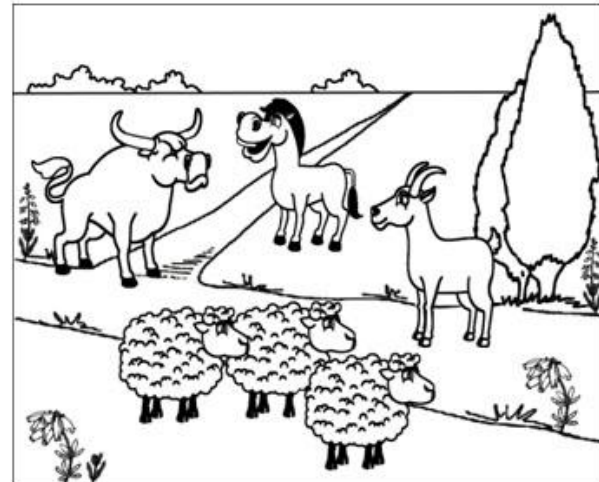
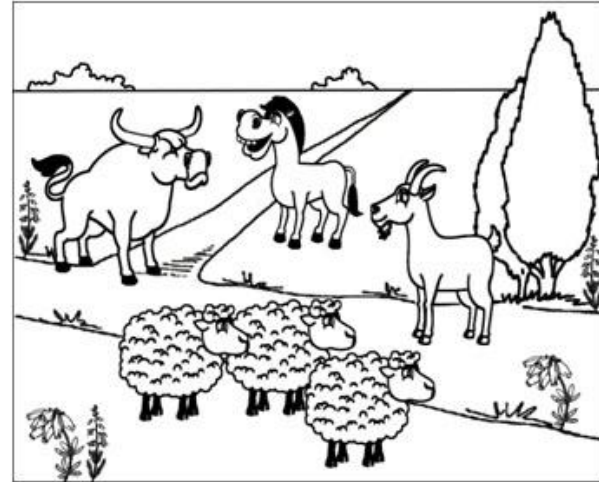
Het werkblad voor groep (3-)4-5 hoeft niet op de post gemaakt te worden. Dit kan ook op school gebeuren.

Wil je het werkblad bij het IVN maken, dan zijn er (kleur)potloden op de post. De oplossing van het werkblad zit in het werkboek.

Grote grazers

Schape, runderen, geiten en pony's kun je op de hei tegenkomen. Ze eten vooral gras en jonge boompjes. Zo helpen ze mee om de hei te behouden.

Zoek de 7 verschillen

Opruimen

Na de laatste groep spel opruimen en tafel/stoelen rechtzetten.

De materialen gaan door veel handen. We nemen aan dat iedereen hiermee voorzichtig is, maar toch kan er iets kapot gaan of kwijt raken. Meld dit s.v.p. meteen bij degene die vanuit de organisatie de ochtend/middag begeleidt, of bij de leerkracht.

Heb je vragen, op- of aanmerkingen dan kun je deze doorgeven aan de organisatie.

Bedankt voor je medewerking en veel succes en plezier met het bezoek aan ***Kom kijken op de hei.***